I. A. TH.

2

Crambe.
Viola.
Lilium.
Phlogis.
Terpſinoe.

PARISIIS.

M. D. CXI.

Digitized by Google

Digitized by Google

PAVLVS RENEALMVS LECTORI.

INciuilis & illiberalis operæ fuerat,in hac me naturalis hiſtoriæ parte, quæ de amaraco & braſſica deq. id genus aliis diſſerit, eſſe verſatum, nec ſaltem indicaſſe quæ fuere nuper ex eiuſdem hiſtoriæ recondito penu ab illuſtriſſimo Thuano verſibus elegantiſſimis ingenioſe deprompta.is nimirum inter ruſticandum,quo tempore cæteri fere nihil agere fas & ſolenne eſſe putant,eametipſa quæ nos peruigili cura vix tandem aperuiſſemus poetica facilitate iucundiſſime patefecit. dicam igitur ex animi ſententia; ſaepe mihi fuit cum ingenti admiratione nominandus: adhibitiſque paſſim eius verſibus velut aureis teſſellis non modicam huic qualecumq. eſt operi gratiam conciliaſſem. malui tamen integros tibi continuorum poematum numeros exhiberi,quam conciſos in emblemata vitio fortean adplumbaturae vilioris aliqua parte depretiari.

Digitized by Google

ΔΙϹ ΚΡΑΜΒΗ ΤΟ ΠΑΛΑΙ ΜΕΝ ΑΠΗΧΘΕΤΟ· ΝΥΝ ΔΕ ΘΥΑΝΟΥ
ΜΗΔΕΝ ΔΙϹ ΚΡΑΜΒΗϹ ΕϹΤΙ ΠΟΘΕΙΝΟΤΕΡΟΝ.

ΡΑΒ. ϹΤΕΦΑΝΟϹ.

CRAMBE

Digitized by Google

CRAMBE.

RVRIS *in aprico mediter quid ſolus amoeni,*
Dum fora clauſa ſilent, certa ô tutela tuorum
*H*ARLAEE, *heroum genus, & ſpes vltima noſtri*
Ordinis, amiſſum qui tempore luget honorem,
Quaeris, habe paucis, quae noſtra Thalia referre
Iam ſilvis aſſucta agreſti haut abnuat ore.
Otior heic laetus, niſi quantum damna retardant
Publicaque imperijque ſalus, regiſque periclum,
Regis, cuius amor tantum mihi pectore ſurgit,
Aeriis abies quantum caput Alpibus effert.
Campeſtreis heic miror opes, & dona benignae
Naturae. pleno fundit quae copia cornu,
Et ſuaue halanteis per prata nitentia flores,
Atque olera, atque herbas varia virtute potenteis,
Quas eſuque uſuque humana probavit egeſtas.
Inter quas Crambe notiſſima, digna camoenis
Neſtoreis, potiore & nunc quoque digna poëta.
Nec vereor, ne quod fertur dixiſſe vetuſtas,
Occidat miſeros Crambe repetita magiſtros:
Ter Crambe nam dicta placet; vos ô mihi nota
Numina Pierides faciles eſtote canenti:
Vos quoq. rura iuvant. rigido prognata Lycurgo

Digitized by Google

Threſſa fuit Crambe; genus at fuit ille Dryantis,
Biſtoniis late populis qui ſtrenuus armis
Iura dabat: ſed mitte magis, nec profuit illi,
Crambae pectus erat: nam religione deorum
Anxia vittatas adolebat multa per aras
Tura, Iovem recolens, fratremq. tridente ſuperbum,
Nec non Ditem Erebi cum coniuge regna tenentem.
Strymonij inprimis numen venerata Gradivi.
Quem Myſiq. Getaeque colunt duriq. Tomitae,
Cyrrhaeumq. patrem, venatricemque Dianam,
Taurica virgineo cui tinguitur ara cruore,
Atq. deos alios coeli intra templa receptos.
Ex cunctis unum Bromium & Trieterica neſcit
Orgia; ſive odium eſt, peccat ſive illa paterno
Exemplo. ſiquidem ſacrum furiale peroſus
Ante pater, toto Evanteis ſummoverat Hebro
Maenadas, & patriis exire coegerat oris.
Ipſe deus, quamvis longa ſtipante caterva
Sub iuga pampineis lyncas moderatus habenis
More triumphali per Thracum incederet urbes,
Bellatorum in ſe venientum exhorruit arma,
Nec tulit aſpectum minitantis multa Lycurgi;
Sed fugit in medias turbas, curruque relicto
Aegaeum prono ſe vertice miſit in aequor:
Lemniacumq. legens litus Vulcaniaque arva
Adnavit madido viridantem corpore Naxon,
Offenſae memor atque ulciſci in tempore certus.
At Bromio tumidus fugiente Dryantius heros
Succeſſus nequicquam urget, raptaque bipenne
Obvia quaeq. ſecans, iuga vitibus obſita vaſtat:
Dumq. ſecat, crura inviſa titubantia vite

Digitized by Google

Implicat haerenteiſq. parat dum abrumpere nodos
Eſſe putans vitem, ferro ſibi crura putavit,
Et ſeris oculos lavit poſt vulnera guttis.
Haec alta virgo memorans dum mente reponit,
Compoſiti poſt funus avi carique parentis
Sacra frequentanteis odit ſollemnia matres,
Nec patienda Deo ſtolida conuicia lingua
Iactat, & auctorem verbis inceſſit amaris.
Non tulit Ignigena, &, quoniam nihil iſta movetur,
Nec patriae clades nec fata domeſtica terrent,
Sentiat vltorem; quid non mihi cedere debet?
Trans Gangem ceſſere Indi citraq. ſubacti,
Bactraque, & ad gelidum regio porrecta trionem,
Edoniq. truces, pictis & Iazyges armis.
Ante Iovem pugnans iuvenili robore fretus
Conſociante ſuas intonſo & Apolline vireis
Enceladum patrio potui detrudere cœlo,
Iniectoq. Aetnae preſſiſſe Typhoëa dorſo.
Quae mihi vis ammo; quid laeſo numine poſſim,
Senſit Echionides à matre occiſus Agave;
Et quae nocte volant & habent à veſpere nomen
Tecta per errantes patulis Mineïdes alis.
Magnus ubique feror. me femina deſpicit una.
Non impune feret. qualis fera cincta moloſſis
Inficit hirſutos roranti ſanguine vepreis;
Talis & ipſa manus inter raptata cruentas
Threïcio vati ſortem experiatur eandem.
Dixit, & infremuit thyrſo; nec tinnula ceſſant
Tympana, nec miſto Berecynthia tibia cornu
Rauca ſonans; ſtrepitum Bacchae Satyriq. ſequuntur,
Exululantque cavis longum convallibus Euohe.

Digitized by Google

Ergo ubi Sithoniae ſuccinctae vellere mammas
Serpentiſq. hederae velantibus ora corymbis
Ad ſacra convenere nurus, procul una vagantem
Aſpiciens Cramben, cervam rata, gutture ravo
Horrendum tonat, atq. intorta percutit haſta.
Extemplo accurrunt ſociae, ferulaſq. rotantes
Ingeminant glomeratae ictus; fugit illa, ſed impar,
Iamq. anima linquente cadit; tum nube ruentum
Incumbente, metu vocat exanimata ſupremis
Dictynnam votis, & opem fer, dixit, alumnae;
Externo ſi te meliorem numine virgo
Vſque ſecuta fui, & primos ſacravimus annos,
Adſis diva, & me feralibus eripe monſtris.
Audijt Arcitenens; ſed enim quia vertere fata
Vlla lege nefas, voti ſuccedere partem
Conceſſit, partem dat ferre volucribus auris:
Oblatamq. trahens ſpiſſis è nubibus unam
Vulneribus ſtratae circumdedit, atq. furentum
Evaſiſſe manus gaudentem amplexa, propinquas
In ſilvas rapit, & planta cognomine mutat.
Ex illo Cramben inter Bacchumq. latentes
Vſque inimicitiae atq. odium immortale remanſit.
Nam ſi pampinea recubans fors vitis in umbra
Viderit adverſo creſcentem vertice Cramben,
Fert retro caput atq. oculos averſa reflectit.
Rurſus ſi ferventi ollae cauleiſq. coquenti
Miſcueris paullum vini, defervet aquae vis
Protinus, incoctamq. relinquit inutilis eſcam.
Hoc ingens etiam, certo indicioque probatum
Naturae pugnantis opus; ſi largius aequo
Exhilaraturi dulcis ſe munere Bacchi

Crudam

Digitized by Google

Crudam praecipiant ieiuno gutture Cramben,
Ebrietatem arcent munito hac arte cerebro,
Vimque meri nimij frenant aeſtuſq. repellunt.
Inde eſt naturae gnari quod Theutones urnis
Fictilib. ſectam includunt ſub tempore brumae,
Et large pipere infuſo, & mordacis aceti
Vi multa domitam admiſcent ad iuſcula Cramben,
Aut ſale conditam ſervant. haec gratior illis,
Quam Luſitanis quae navib. India mittit,
Aut quae Rotomagi & Genuae dulciaria fiunt.
Silveſtris primum illa diu, manſueuit ad uſus
Paullatim cultura hominum, accepitq. colendo
Diverſas facies. hodie de nomine Graio
Silveſtris nota eſt, hirſutaque brachia pandit,
Et circum ſiliquis albentibus horrida turget,
Praeruptiſque locis gaudet pelagoq. propinquis:
Et quia amaror ineſt, terget ſiccatque, tumores
Diſcutit, ignitoſque humorum temperat aeſtus.
Ne tamen heic erres, neu levem & litora amantem
In numerum hunc ſmilacem, quae Soldanella, recenſe.
Altera & eſt ſilveſtris, & haec montana vocatur
Et campeſtris, at haut ullo ſat cognita ſucco.
Braſsica, quae ſeritur, priſcis eſt dicta Latinis
Multiplici ſpecie. Cumana eſt ordine prima,
Quippe frequens Cumis, patulo quae vertice ſurgit
Luxuriatq. toris, ſaturoque virore rubeſcit.
E genere & Tritiano & item Lacuturribus eſt, quae
Creſcit Aricinos praegrandi caule per agros,
Innumeriſque viret folijs, roſeumq. colorem
Admiſtum ſeruat. criſpam veniſſe Sabellis
Dicunt miranda ſpecie ſuccoque ſalubri

Digitized by Google

Praeſtantem. fiſsis foliis Apiana vocatur,
Iſthmica quod referat geſtantem praemia frondem.
Procera eſt Pompeiana, & cui Brutia nomen
Impoſuit, multis quae braſsica nigra putatur.
Praecipua eſt noſtro quae tempore florida dicta
Aducta eſt Cypro: non hanc folia ampla, pedalis
Non, qui Cumanae, vertex commendat ad eſum,
Succus at interior craſſae pinguiſque medullae.
Nobilium ad guſtum ſeponitur, atque paratu
Inſtruitur vario, condimentique per omneis
Saepe loco miſſus bellaria grata miniſtrat.
Eſt & ab illius quae ſemine credita gigni
Ingenti capite aſſurgit, proceraque latis
Floreſcit foliјs. dedit hanc Inſubria nobis;
Vnde etiam nomen. capitata ſed albida maior
Mollibus atque eſu foliis gratoque ſapore
Et ſucco potiore valet; nec criſpa repugnet,
Quamquam illam veteres aliis excellere firment,
Albida queis ignota fuit. his addere rapi
Nonnullis caulem placuit, qui caudice craſſo
Ab radice tumet, foliјſque minoribus exit.
Quinetiam ſemen Crambes, vbi tempore longo
Conſenuit, raphanum producere creditur acrem.
Nunc quid ego memorem quae tandem quantaq. ſaevos
Praeſidia aduerſus morbos haec praebeat una?
Aſpice per partes hominem ſubtuſque foriſque,
Membra quot in toto numerantur corpore & artus,
Tot ſeſe in curas humana induſtria vertit,
Totque exploratas ſanandi repperit artes.
Singula narrantem me tempus & hora relinquat;
Nec vero aut numero comprendi nomina poſsint,

Digitized by Google

Aut per difficileis includi carmine Muſas.
Hoc dixiſſe ſat eſt. ſexcentis amplius annis,
Quam Romana diu maieſtas aemula coelo
Virtute imperium tenuit, populumq. patreſque
Non alia in menſis herba melioribus vſos,
Non ad pellendos alio medicamine morbos.
Vt tamen è multis quaedam tibi commoda carpam
HARLAEE, ad ſtomachum confert capitiſq. dolores
Et ſcintillanteis oculos tumidumque lienem
Braſſica, ſi crudam cum ruta & melle & aceto
Laſeris & radice teras menta & coriandro
Dimidiae heminae menſura ac mane propines.
Hac oculorum acies etiam fit clarior eſca:
Clarior & ſucco, teneri ſi frictus ocelli
Angulus admoto dulci cum melle linatur.
Decocta nervos mire articuloſque iuvari
Compertum eſt illius aqua, diroſque tumores
In pedibus manibuſque arthritidis illita ſanat,
Húic coriandri ſi ſemen rutamque ſaliſque
Candentis micam atq. farinam infuderis hordei.
Denique, ne nimio Crambe ſermone trahatur,
Hoc fuit illud olus, propter quod liquit Athenas,
Maluit & parvis habitare Epicurus in hortis.
Propter quod patrui genitaleis ſaepius undas
Aurea deſeruit Cypris caelumque paternum,
Et procul à vulgo viridaria culta pererrans
Extincto vigileis ſolatur Adonide curas.
Illud olus, per quod non mendax Graecia quondam
Iurabat; de quo propriis ſcripſere libellis
Pythagoras medicus, Chryſippus & ipſe medendi
Arte potens, eademq. inſignis laude Diauges;

Quod Cato laudavit cenſorius, ille ſeueri
Vir moris retinens, qualem te Gallia tota
Suſpicit, atq.oneri nondum ſuccumbere gaudet.
Illud olus, quo ſi patienter ſobrius uti
Sciret Ariſtippus, turpis paraſitus opimas
Hautquaquam optaret regum contingere menſas.
Illud olus, quod Nauſicaë colere ipſa ſolebat;
(Quamquam haec Smyrnaeo non prodita miror Homero)
Quod Corcyraeis furtim memoratur in hortis
Dulichio monſtraſſe duci; quo captus & ipſe
Non minus ac roſeo dilectae virginis ore
Penelopen Ithacamque diu faſtidijt abſens.
Illud olus, cui poſthabuit victricia ſigna
Matre Dioclea natus trabeamque Quirini;
Dumque ſenectuti requiem parat, urbe relicta,
Purpura quae miſero quae Roma moleſta negabat
Otia natali felix ſibi fecit in agro.
O mihi ſi ſimilis contingat clauſula vitae!
Et qui me docuit vanos contemnere honores,
Concedat Samia cauleis prandere patella,
Vrbe procul ſtrepituque & fumis illicis aulae;
Vt mihi tunc clavo maior Tyrioque videbor
Murice, & aequaleis inter libroſque fideleis
Temporis exigui, nivea quod candida dextra
Net reliquum Lacheſis, rationem laetus inibo.

CIƆ IƆCVII.

ION, ſiue VIOLA.

DICTA *mihi nuper Crambe repetitaq. laetos*
Emeruit plauſus, nec carminis auctor Apollo
Non probat, & faciles olim mea cura puellae,
Pierio ſi quid vacui cantavimus antro.
At nunc agreſti Violam dicemus avena,
Purpuream violam. cepto Regina labori
Aſpira, & dignas in carmina ſuffice vireis:
Namq. tuum potius Muſis & Apolline numen.
Rura peragramus duce te non pervia vulgo,
Et quae nullius trivit prius orbita redae.
Delphinum dicent alij, foetamq. triumphis
Imperiiſq. domum, & tanta de ſtirpe nepotes
Speratos; nos arva iuvant humileſq. myricae.
Haemoniae riguis errabat vallibus Io,
Io Nympharum longe pulcerrima forma,
Quae feſtas Tempe celebrant per amoena choreas,
Cum Deus, ultrici librat qui fulmina dextra,
Hanc videt, & ſubitas concepit pectore flammas,
Et fruſtra fugientem inducta nube fefellit;
Quoq. nova furtum furto deprenſus in ipſo
Fraude tegat, nimiaſq. eludat coniugis iras,
Formoſa niveam fecit de pellice vaccam.
Inachus huic genitor, qui ſi ſine prole fuiſſet,
Caerulea verſaret aquas felicior urna.

Nunc flet, & aeternum natam lugebit ademptam
A fluvijs longe muſcoſo conditus antro,
Quáſq. putatis aquas, lacrimae ſunt fonte perenni
Ora per atq. ſinus miſeri ſenis uſq. fluentes:
Quae ne cum vita areſcant ſors invidet illi
Humana potior. nequicquam immugijt Io
In patria ſignans biſido pede nomina ripa.
Acrior hinc luctus; nec verſae damna figurae
Sunt ſatis in poenas; cuſtos vigil additur Argus
Centum luminib. cinctus caput. aſt ubi caelo
Lapſus Atlantiades Phthiotida venit equeſtrem,
Et centum tetigit medicata lumina virga,
Lumina quae cauda ſeruat Iunonius ales,
Hoc magis in rabidos irarum excanduit aeſtus
Et ſoror & coniux Iouis, & cuſtode ſolutam
Exagitat paßim ſtimulis furialibus Iö.
Illa vago fertur curſu, Rhodopenq. nivalem
Tranſit, & umbriferos ſaltus colleiſq. ſupinos,
Strymonaq & Neſſum atq. Hebri Melaniſq. fluenta,
Et tandem Europes in margine conſtitit imo.
Heic cum ſaeva nova magis infeſtaret Erynnis
Vi miſeram, placidum zephyris verrentib. aequor
Anguſtas rapidi fauces ſecat incita ponti,
Boſphorus ex illo qui nunc quoque tempore dictus.
Inde furens per plana volat, tranſvecta ſonantem
Aſcanium: longe Simoïs Xanthuſq. recedunt
A tergo, & viſurum olim tot funera, caedeis,
Proelia, tot ſaevis laniata cadavera corvis
Ilion, & riguis circumflua fontibus Ida.
Deſeritur Pactolus, & auro turbidus Hermus,
Glandifer & Tmolus, Phoebi de lite Midaeque

Arbiter

Digitized by Google

Arbiter electus Tmolus, quiq. Aſia circum
Paſcua Maeonius leni fluit amne Cayſtrus;
Et perplexa vagis in ſe redeuntib. undis
Hinc per oloriferi vada tendit iter Maeandri.
Ardua iamq. ſubit ſaxoſi culmina Tauri,
Feſſaq. gramineo deponere membra cubili
Dum parat, immiſſo violentius uritur oeſtro.
Ergo optat mortem, ſimileis his murmure bruto
Viſa ciere ſonos. ô qui mihi criminis auctor,
Si mea caeleſti cecidit ſub pondere victa
Virginitas, Deus ô miſerere Phoronidos Iüs,
Nomina vel ſi prima negas, miſerere iuvencae
Tot ſpatia emenſae terrarum amneiſq. profundos.
Da finem poenis, vitam qui finiat ipſam.
Tuq. adeo, quae cuncta creas animalia Tellus,
Quaeque creata foves gremio victumq. miniſtras,
Quando nulla quies, exhauſtae & pabula deſunt,
Pande ſinus vaſtos & aperto conde barathro.
Dixerat. haut ſurda queſtus illa accipit aure.
Tunc Athamante ſatae Phryxaeus portitor Helles
Exoriens caelo tepidum ver laetus agebat,
Cum miſerae in paſtus oblectamenq. iuvencae
Sponte ſua tellus fragranteis protulit herbas
Nominibus ſimileis, gemino ſimileiſq. colore.
Nam bipatens alias reſoluto purpura veſtit
Flore, verecundae qualis decet ora puellae,
Exſuperantq. nives aliae candore Batavas.
Gaudet honore novo doniſq. recentibus Iô,
Paſcit & haerenteis oculos & paſcitur ipſa.
Ergo iter inceptum ſequitur, Lelegaſq. feroceis
Et Piſidas longe Pamphylaq. deſerit arva,

Digitized by Google

Et Cilicas duros, Cydnumq. rigentibus undis.
Iamq. pedes Tauri adverſi lituſq. legenti
Occurrunt Amani nubeis aequantia cloſtra.
Subiecti hinc Syriae campi patuere, iugiſque
Cedriferi præceps Libani decurrit Orontes,
Iordaniſq. retro properans ſeſeq. reſorbens,
Sirboniſq. lacus; Arabumq. mapalia linquit
Ad laevam, & ſemper palmeta virentis Idumes.
Tum late deſerta fame damnata ſitique
Porrigitur regio, & ſteriles calcantur arenae.
Rurſus & heic ſuperante malo miſerata gementem
Terra parens petris latices horrentibus ire
Atq. ſolum flores producere iuſſit amicos.
Tertia ſupremo reſtabat meta labori,
Qui medio dirimit Lybien hinc limite Nilus,
Inde Aſiam, caeli pignus Divûmq. voluptas
Nilus, foecundans Pharios abſq. imbribus agros.
Heic tandem errorum placata coniugis ira
Iuppiter impoſuit finem, formamq. puellae
Reddidit; in pedib. ſubito decreſcere cepit
Vngula, & ad primos redierunt brachia nexus,
Inq. ſolo fixos ad ſidera ſuſtulit orbeis.
Et quae luctiſonis mugitibus ante replebat
Omnia, Lucinam humana ter voce vocavit.
Hinc Epaphus ſtreperi genitus prope curva Canopi
Oſtia, qui late tenuit Memphitica ſceptra.
Quinquaginta ab ea deductae & ſtirpe ſorores
Tot generis non ſponte cohors nuptura cruento
Coniugio; nec iuſſa patris tamen impia tantum
Aut valuere minae, quin dirum ex omnib. una
Execrata nefas caedi ſubduxerit enſem,

Dum

Digitized by Google

Dum rudis armorum mavult quam ſaeva videri,
Laudatoq. ſenem periurum eluſerit aſtu.
Viderat hoc quondam ſorteis monſtrante Prometheo,
Viderat, & curis poſtquam partuq. levata eſt,
Digna Deo iam mente agitans & digna marito
Inde Paraetoniae mutato nomine plebi
Iö quae fuerat, celeberrima dicitur Iſis,
Et patrijs paßim colitur per compita ſiſtris;
Errorumq. memor Terraeq. ad vota benignae
Vere novo violis praecingi tempora gaudet.
Mox & ab Aegypto totum diffuſa per orbem
Relligio, atq. ipſi Divam agnovere Quirites.
Inq. Pariſiaca, famae ſi credimus, urbe
Olim culta fuit, vicina & nomen ab aede
Iſidis huic circum pago poſuere priores.
Nunc ION *ecce, novo retinens à numine nomen,*
Rure Pariſiaco menſis tibi Martius affert.
Tu cape dona libens, nec vatem ſperne minorem
Munere promiſſo, patiare & tempora circum
Intextam madidos violam tibi lambere crineis.
Eminus at ſpecta, cum te oblectabis in illa;
Nam minus illa placet, propius ſi admoveris ori,
Terreſtriq. gravis nareis contingit odore.
Hoc etiam in violis, quod & eſt commune roſarum,
Ingenio potior mirabile repperit uſus,
Vt ſi acreis iuxta cepas & taetra ſeratur
Allia, flos gratum fragantior inde per auras
Contactu ex olido collectum exhalet odorem.
Cauſa latet; cauſam Diuae memorate latentem,
Noſtis enim, nec vos arcana haec celat Apollo.
Cum ratio humanis conando viribus impar

Deficit, ignotas currit trans libera metas,
Orgiaq. & ſacros Divûm meditatur amores.
Pergite Pierides. ſciſſo Saturnia caelo,
Furta viri dum ferre nequit, conceſſerat Argos,
Hebe nequicquam abducta & Thaumantide ſecum,
Vixq. diu ad ſuperum poſt inde reuerterat axem.
Interea memores ſervabat Iupiter iras:
Et dum quiſque cupit propriam ſine coniugis uſu
Edere progeniem, cerebro Iovis innuba Pallas
Naſcitur; & placuit cunctis armata virago.
At Iunone ſatus deformi Mulciber ore
Terruit aetherios cetus, natumq. recentem
Auerſata parens mox praecipitavit ab altis
Nubibus. ille cadens volucri per inane rotatu
Volvitur, & terram crus fregit ad Hypſipylaeam.
Vlcus ab hoc natum lapſu ſanieſq. per udam
Putris humum ſerpens late inficit omnia tabo,
Crommyaq. Scorodonq. herbas progignit olenteis.
Fruſtra alijs tentata modis atq. irrita ſemper
Lemnia terra fuit tanto medicina dolori.
Huius ope & tumido Poeantius ictus ab angue,
Dum miſer obſeptam veſtigat veprib. aram,
Convaluit tandem longo poſt tempore, & inde
Pergama fataleis tulit ad peritura ſagittas.
At Deus, ex illo qui vulnere tardius ibat,
Prognatas meminens ſanioſo ex ulcere plantas,
Has amat, his tunſa laſſos incude Cyclopas
Appoſitis reficit Siculo reſupinus in antro.
Inde cibus rapido toſtis meſſorib. aeſtu,
Et qui dura ſecant per opacas robora ſilvas,
Aut rigidam ſtringunt mordaci forcipe maſſam.

Ipſe

Digitized by Google

Ipſe quidem cepas quoties aut allia ſumpſit
Largius, in ſponda Vulcanus ſecubat ima.
Rurſum ubi conſorti ferre oſcula geſtit amicae,
Multos ante dies hac ſobrius abſtinet eſca
Et lutea ſcabros terget fuligine denteis;
Atque ait. ô dilecta tuo Cytherea marito,
Quantum nulla fuit, quid verba levantia curas
Amplexuſq. negas? quid contra brachia tendis,
Suavioloq. manus opponitur improba noſtro?
An nigris inarata nocet frons horrida ſulcis,
Hirſutumve movet longis faſtidia villis
Pectus, & alarum recubans trux hircus in umbra,
Vexataeq. manus ferro atq. labore diurno?
Aſt illae dant tela Iovi, quibus alta patentis
Porta tonat caeli, quibus ille coruſcus acuto
Corda hominum terrore implet, trepidoſq. Gigantas
Deijcit, & late Phlegraeis ſternit in agris.
Anne animae vis aegra macet pulmone ſoluto,
Inviſaſq. dapes redolet, floreſq. roſarum
Et tua quod ſpirant Cypri violaria mavis?
At faxo ut violas & amoena roſaria felix
Alliaq. & cepas inter concordia conſtet,
Illaq. ab his capiant iuxta naſcentia vireis.
Sic fatus, ſimul ambabus violaſq. roſaſque
Per tectum ſpargit manibus lectumq. iugalem,
Quas vada per Stygiae nulli temeranda paludis
Iurabat cepeta inter Trinacria natas.
At Venus inſolita florum dulcedine capta,
Senſit enim, blandum riſit, manibuſq. remotis
Rettulit ambroſios dicentis ad oſcula vultus.

Digitized by Google

LILIVM.

DONARAM *nuper violas cognomina matri*
Munera, cum ſubito vellens mihi Cynthius aurem,
Filius ergo tuis, ait, immemoratus abibit
Carminibus, nec dona feret ſua regius infans?
Parendum eſt. ſummo puer ô dilecte Tonanti,
Magnanimoq. patri non infitianda propago,
Liligerae columen gentis, ſpes publica regni
Huc ades, & placida bonus excipe fronte poëtam,
Qui rus ſollicita interdum demigrat ab urbe,
Otiaq. urbanis miſcens agreſtia curis
Chalcidicum Sicula deducit arundine carmen.
Incipe Calliope; ſpirant heic molliter aurae;
Si canimus flores, flores ſint principe digni.
Forte pererrato terrae Saturnius orbe
Amphitryoniaden ſecum ſuper aethera raptum
Alto ſopitae Iunonis ad ubera ſomno
Suppoſitum furtim admorat; cum bimulus ille
In longos altricis adhuc lac duceret hauſtus.
Dumq. avido bibit ore puer, iam plenior aequo
Conceptum ſaturo reiecit pectore nectar.
Inde fluit medio decurrens rivus olympo,
Extremamq. alam Ledaei ſtringit oloris;
Perſeaq. anguineae gaudentem caede Meduſae

Auri-

Digitized by Google

Aurigamq. lavit, Lacedaemonioſq. gemellos,
Antecaniſq. pedes rabido latrantis hiatu.
Moxq. per aeſtivum converſo tramite circum
Tangit Iaſonia fixos in puppe rudenteis;
Stelliferiq. means ſpatioſa per atria caeli
Phillyriden Chirona petit, caudaq. nocentem
Scorpium, & adducto ſinuantem cornua nervo,
Et Ganymedei patulam ſecat alitis alvum.
Nunc & ſe cum luna ſilet, caeloq. ſereno,
Callaïcos circum tractus via lactea pandit,
Miratiq. ſtupent homines, quas ducat in oras.
At dea fallaci tandem experrecta ſopore
Vt vidit niveo late ſtagnantia rore
Sidera, ſcitatur cauſſas Atlantide natum;
Gnaraq. laetata eſt; ſed non & laeta, iugali
Illudi toties thalamo per furta mariti.
Dumq. ſedet rogitans, large ſtillantia ſenſit
Vbera nectareum in terras demittere rivum;
Flos unde exortus, lacti qui concolor omneis
Procera ſpecie & viridanti caudice vincit.
Tumq. nova cernens campos albeſcere ſilva
Sic eſt orſa loqui. flos ô pulcerrime, noſtri
Portio, flos terrae, qui non cunabula debes,
Sed caelo & caeli, quae te produxit, alumnae.
Tu vitam ſuccumq. in te poſt funera ſervas,
Nataliq. procul marceſcere creditus arvo
Attollis niveum flexa cervice cacumen.
Flos florum, flos regie, flos Paeſtique Paphique,
Audiat ipſa Venus licet, invidioſe roſetis.
Nec candore Deae, ſit fas, certare recuſes,
Aut foedam metuas irato à numine poenam.

Ergo ubi Sithoniae ſuccinctae vellere mammas
Serpentiſq. hederae velantibus ora corymbis
Ad ſacra convenere nurus, procul una vagantem
Aſpiciens Cramben, cervam rata, gutture ravo
Horrendum tonat, atq. intorta percutit haſta.
Extemplo accurrunt ſociae, ferulaſq. rotantes
Ingeminant glomeratae ictus; fugit illa, ſed impar,
Iamq. anima linquente cadit; tum nube ruentum
Incumbente, metu vocat exanimata ſupremis
Dictynnam votis, & opem fer, dixit, alumnae;
Externo ſi te meliorem numine virgo
Vſque ſecuta fui, & primos ſacravimus annos,
Adſis diva, & me feralibus eripe monſtris.
Audiit Arcitenens; ſed enim quia vertere fata
Vlla lege nefas, voti ſuccedere partem
Conceſſit, partem dat ferre volucribus auris:
Oblatamq. trahens ſpiſſis è nubibus unam
Vulneribus ſtratae circumdedit, atq. furentum
Evaſiſſe manus gaudentem amplexa, propinquas
In ſilvas rapit, & planta cognomine mutat.
Ex illo Cramben inter Bacchumq. latentes
Vſque inimicitiae atq. odium immortale remanſit.
Nam ſi pampinea recubans fors vitis in umbra
Viderit adverſo creſcentem vertice Cramben,
Fert retro caput atq. oculos averſa reflectit.
Rurſus ſi ferventi ollae cauleiſq. coquenti
Miſcueris paullum vini, defervet aquae vis
Protinus, incoctamq. relinquit inutilis eſcam.
Hoc ingens etiam, certo indicioque probatum
Naturae pugnantis opus; ſi largius aequo
Exhilaraturi dulcis ſe munere Bacchi

Digitized by Google

Crudam praecipiant ieiuno gutture Cramben,
Ebrietatem arcent munito hac arte cerebro,
Vimque meri nimij frenant aeſtuſq. repellunt.
Inde eſt naturae gnari quod Theutones urnis
Fictilib. ſectam includunt ſub tempore brumae,
Et large pipere infuſo, & mordacis aceti
Vi multa domitam admiſcent ad iuſcula Cramben,
Aut ſale conditam ſervant. haec gratior illis,
Quam Luſitanis quae navib. India mittit,
Aut quae Rotomagi & Genuae dulciaria fiunt.
Silveſtris primum illa diu, manſueuit ad uſus
Paullatim cultura hominum, accepitq. colendo
Diverſas facies. hodie de nomine Graio
Silveſtris nota eſt, hirſutaque brachia pandit,
Et circum ſiliquis albentibus horrida turget,
Praeruptiſque locis gaudet pelagoq. propinquis:
Et quia amaror ineſt, terget ſiccatque, tumores
Diſcutit, ignitoſque humorum temperat aeſtus.
Ne tamen heic erres, neu levem & litora amantem
In numerum hunc ſmilacem, quae Soldanella, recenſe.
Altera & eſt ſilveſtris, & haec montana vocatur
Et campeſtris, at haut vllo ſat cognita ſucco.
Braſsica, quae ſeritur, priſcis eſt dicta Latinis
Multiplici ſpecie. Cumana eſt ordine prima,
Quippe frequens Cumis, patulo quae vertice ſurgit
Luxuriatq. toris, ſaturoque virore rubeſcit.
E genere & Tritiano & item Lacuturribus eſt, quae
Creſcit Aricinos praegrandi caule per agros,
Innumeriſque viret folijs, roſeumq. colorem
Admiſtum ſeruat. criſpam veniſſe Sabellis
Dicunt miranda ſpecie ſuccoque ſalubri

Praeſtantem. fiſſis foliis Apiana vocatur,
Iſthmica quod referat geſtantem praemia frondem.
Procera eſt Pompeiana, & cui Brutia nomen
Impoſuit, multis quae braſſica nigra putatur.
Praecipua eſt noſtro quae tempore florida dicta
Aducta eſt Cypro: non hanc folia ampla, pedalis
Non, qui Cumanae, vertex commendat ad eſum,
Succus at interior craſſae pinguiſque medullae.
Nobilium ad guſtum ſeponitur, atque paratu
Inſtruitur vario, condimentique per omneis
Saepe loco miſſus bellaria grata miniſtrat.
Eſt & ab illius quae ſemine credita gigni
Ingenti capite aſſurgit, proceraque latis
Floreſcit folijs. dedit hanc Inſubria nobis;
Vnde etiam nomen. capitata ſed albida maior
Mollibus atque eſu foliis gratoque ſapore
Et ſucco potiore valet; nec criſpa repugnet,
Quamquam illam veteres aliis excellere firment,
Albida queis ignota fuit. his addere rapi
Nonnullis caulem placuit, qui caudice craſſo
Ab radice tumet, folijſque minoribus exit.
Quinetiam ſemen Crambes, vbi tempore longo
Conſenuit, raphanum producere creditur acrem.
Nunc quid ego memorem quae tandem quantaq. ſaevos
Praeſidia aduerſus morbos haec praebeat una?
Aſpice per partes hominem ſubtuſque foriſque,
Membra quot in toto numerantur corpore & artus,
Tot ſeſe in curas humana induſtria vertit,
Totque exploratas ſanandi repperit artes.
Singula narrantem me tempus & hora relinquat;
Nec vero aut numero comprendi nomina poſſint,

Aut.

Aut per difficileis includi carmine Muſas.
Hoc dixiſſe ſat eſt. ſexcentis amplius annis,
Quam Romana diu maieſtas aemula coelo
Virtute imperium tenuit, populumq. patreſque
Non alia in menſis herba melioribus vſos,
Non ad pellendos alio medicamine morbos.
Vt tamen è multis quaedam tibi commoda carpam
HARLAEE, ad ſtomachum confert capitiſq. dolores
Et ſcintillanteis oculos tumidumque lienem
Braſsica, ſi crudam cum ruta & melle & aceto
Laſeris & radice teras menta & coriandro
Dimidiae heminae menſura ac mane propines.
Hac oculorum acies etiam ſit clarior eſca:
Clarior & ſucco, teneri ſi frictus ocelli
Angulus admoto dulci cum melle linatur.
Decocta nervos mire articuloſque iuvari
Compertum eſt illius aqua, diroſque tumores
In pedibus manibuſque arthritidis illita ſanat,
Huic coriandri ſi ſemen rutamque ſaliſque
Candentis micam atq. farinam infuderis hordei.
Denique, ne nimio Crambe ſermone trahatur,
Hoc fuit illud olus, propter quod liquit Athenas,
Maluit & parvis habitare Epicurus in hortis.
Propter quod patrui genitaleis ſaepius undas
Aurea deſeruit Cypris caelumque paternum,
Et procul à vulgo viridaria culta pererrans
Extincto vigileis ſolatur Adonide curas.
Illud olus, per quod non mendax Graecia quondam
Iurabat; de quo propriis ſcripſere libellis
Pythagoras medicus, Chryſippus & ipſe medendi
Arte potens, eademq. inſignis laude Diauges;

Quod Cato laudavit cenſorius, ille ſeueri
Vir moris retinens, qualem te Gallia tota
Suſpicit, atq. oneri nondum ſuccumbere gaudet.
Illud olus, quo ſi patienter ſobrius uti
Sciret Ariſtippus, turpis paraſitus opimas
Hautquaquam optaret regum contingere menſas.
Illud olus, quod Nauſicaë colere ipſa ſolebat;
(Quamquam haec Smyrnaeo non prodita miror Homero)
Quod Corcyraeis furtim memoratur in hortis
Dulichio monſtraſſe duci; quo captus & ipſe
Non minus ac roſeo dilectae virginis ore
Penelopen Ithacamque diu faſtidijt abſens.
Illud olus, cui poſthabuit victricia ſigna
Matre Dioclea natus trabeamque Quirini;
Dumque ſenectuti requiem parat, urbe relicta,
Purpura quae miſero quae Roma moleſta negabat
Otia natali felix ſibi fecit in agro.
O mihi ſi ſimilis contingat clauſula vitae!
Et qui me docuit vanos contemnere honores,
Concedat Samia cauleis prandere patella,
Vrbe procul ſtrepituque & fumis illicis aulae;
Vt mihi tunc clavo maior Tyrioque videbor
Murice, & aequaleis inter libroſque fideleis
Temporis exigui, nivea quod candida dextra
Net reliquum Lacheſis, rationem laetus inibo.

CIↃ IↃCVII.

Digitized by Google

ION, ſiue VIOLA.

DICTA *mihi nuper Crambe repetitaq. laetos*
Emeruit plauſus, nec carminis auctor Apollo
Non probat, & faciles olim mea cura puellae,
Pierio ſi quid vacui cantavimus antro.
At nunc agreſti Violam dicemus avena,
Purpuream violam. cepto Regina labori
Aſpira, & dignas in carmina ſuffice vireis:
Namq. tuum potius Muſis & Apolline numen.
Rura peragramus duce te non pervia vulgo,
Et quae nullius trivit prius orbita redae.
Delphinum dicent alij, foetamq. triumphis
Imperiiſq. domum, & tanta de ſtirpe nepotes
Speratos; nos arva iuvant humileſq. myricae.
Haemoniae riguis errabat vallibus Io,
Io Nympharum longe pulcerrima forma,
Quae feſtas Tempe celebrant per amoena choreas,
Cum Deus, ultrici librat qui fulmina dextra,
Hanc videt, & ſubitas concepit pectore flammas,
Et fruſtra fugientem inducta nube fefellit;
Quoq. nova furtum furto deprenſus in ipſo
Fraude tegat, nimiaſq. eludat coniugis iras,
Formoſa niveam fecit de pellice vaccam.
Inachus huic genitor, qui ſi ſine prole fuiſſet,
Caerulea verſaret aquas felicior urna.

Digitized by Google

Nunc flet, & aeternum natam lugebit ademptam
A fluvijs longe muſcoſo conditus antro,
Quáſq. putatis aquas, lacrimae ſunt fonte perenni
Ora per atq. ſinus miſeri ſenis uſq. fluentes:
Quae ne cum vita areſcant ſors invidet illi
Humana potior. nequicquam immugijt Io
In patria ſignans bifido pede nomina ripa.
Acrior hinc luctus; nec verſae damna figurae
Sunt ſatis in poenas; cuſtos vigil additur Argus
Centum luminib. cinctus caput. aſt ubi caelo
Lapſus Atlantiades Phthiotida venit equeſtrem,
Et centum tetigit medicata lumina virga,
Lumina quae cauda ſeruat Iunonius ales,
Hoc magis in rabidos irarum excanduit aeſtus
Et ſoror & coniux Iouis, & cuſtode ſolutam
Exagitat paßim ſtimulis furialibus Iö.
Illa vago fertur curſu, Rhodopenq. nivalem
Tranſit, & vmbriferos ſaltus colleiſq. ſupinos,
Strymonaq & Neſſum atq. Hebri Melaniſq. fluenta,
Et tandem Europes in margine conſtitit imo.
Heic cum ſaeva nova magis infeſtaret Erynnis
Vi miſeram, placidum zephyris verrentib. aequor
Anguſtas rapidi fauces ſecat incita ponti,
Boſphorus ex illo qui nunc quoque tempore dictus.
Inde furens per plana volat, tranſvecta ſonantem
Aſcanium: longe Simoïs Xanthuſq. recedunt
A tergo, & viſurum olim tot funera, caedeis,
Proelia, tot ſaevis laniata cadavera corvis
Ilion, & riguis circumflua fontibus Ida.
Deſeritur Pactolus, & auro turbidus Hermus,
Glandifer & Tmolus, Phoebi de lite Midaeque

Arbiter

Digitized by Google

Arbiter electus Tmolus, quiq. Aſia circum
Paſcua Maeonius leni fluit amne Cayſtrus;
Et perplexa vagis in ſe redeuntib. undis
Hinc per oloriferi vada tendit iter Maeandri.
Ardua iamq. ſubit ſaxoſi culmina Tauri,
Feſſaq. gramineo deponere membra cubili
Dum parat, immiſſo violentius uritur oeſtro:
Ergo optat mortem, ſimileis his murmure bruto
Viſa ciere ſonos. ô qui mihi criminis auctor,
Si mea caeleſti cecidit ſub pondere victa
Virginitas, Deus ô miſerere Phoronidos Iüs,
Nomina vel ſi prima negas, miſerere iuvencae
Tot ſpatia emenſae terrarum amneiſq. profundos.
Da finem poenis, vitam qui finiat ipſam.
Tuq. adeo, quae cuncta creas animalia Tellus,
Quaeque creata foves gremio victumq. miniſtras,
Quando nulla quies, exhauſtae & pabula deſunt,
Pande ſinus vaſtos & aperto conde barathro.
Dixerat. haut ſurda queſtus illa accipit aure.
Tunc Athamante ſatae Phryxaeus portitor Helles
Exoriens caelo tepidum ver laetus agebat,
Cum miſerae in paſtus oblectamenq. iuvencae
Sponte ſua tellus fragranteis protulit herbas
Nominibus ſimileis, gemino ſimileiſq. colore.
Nam bipatens alias reſoluto purpura veſtit
Flore, verecundae qualis decet ora puellae,
Exſuperantq. nives aliae candore Batavas.
Gaudet honore novo doniſq. recentibus Iô,
Paſcit & haerenteis oculos & paſcitur ipſa.
Ergo iter inceptum ſequitur, Lelegaſq. feroceis
Et Piſidas longe Pamphylaq. deſerit arva,

Digitized by Google

Et Cilicas duros, Cydnumq. rigentibus undis.
Iamq. pedes Tauri adverſi lituſq. legenti
Occurrunt Amani nubeis aequantia cloſtra.
Subiecti hinc Syriae campi patuere, iugiſque
Cedriferi præceps Libani decurrit Orontes,
Iordaniſq. retro properans ſeſeq. reſorbens,
Sirboniſq. lacus; Arabumq. mapalia linquit
Ad laevam, & ſemper palmeta virentis Idumes.
Tum late deſerta fame damnata ſitique
Porrigitur regio, & ſteriles calcantur arenae.
Rurſus & heic ſuperante malo miſerata gementem
Terra parens petris latices horrentibus ire
Atq. ſolum flores producere iuſsit amicos.
Tertia ſupremo reſtabat meta labori,
Qui medio dirimit Lybien hinc limite Nilus,
Inde Aſiam, caeli pignus Divûmq. voluptas
Nilus, foecundans Pharios abſq. imbribus agros.
Heic tandem errorum placata coniugis ira
Iuppiter impoſuit finem, formamq. puellae
Reddidit; in pedib. ſubito decreſcere cepit
Vngula, & ad primos redierunt brachia nexus,
Inq. ſolo fixos ad ſidera ſuſtulit orbeis.
Et quae luctiſonis mugitibus ante replebat
Omnia, Lucinam humana ter voce vocavit.
Hinc Epaphus ſtreperi genitus prope curva Canopi
Oſtia, qui late tenuit Memphitica ſceptra.
Quinquaginta ab ea deductae & ſtirpe ſorores
Tot generis non ſponte cohors nuptura cruento
Coniugio; nec iuſſa patris tamen impia tantum
Aut valuere minae, quin dirum ex omnib. una
Execrata nefas caedi ſubduxerit enſem,

Dum

Digitized by Google

Dum rudis armorum mavult quam ſaeva videri,
Laudatoq. ſenem periurum eluſerit aſtu.
Viderat hoc quondam ſorteis monſtrante Prometheo,
Viderat, & curis poſtquam partuq. levata eſt,
Digna Deo iam mente agitans & digna marito
Inde Paraetoniae mutato nomine plebi
Iö quae fuerat, celeberrima dicitur Iſis,
Et patrijs paſsim colitur per compita ſiſtris;
Errorumq. memor Terraeq. ad vota benignae
Vere novo violis praecingi tempora gaudet.
Mox & ab Aegypto totum diffuſa per orbem
Relligio, atq. ipſi Divam agnovere Quirites.
Inq. Pariſiaca, famae ſi credimus, urbe
Olim culta fuit, vicina & nomen ab aede
Iſidis huic circum pago poſuere priores.
Nunc ION *ecce, novo retinens à numine nomen,*
Rure Pariſiaco menſis tibi Martius affert.
Tu cape dona libens, nec vatem ſperne minorem
Munere promiſſo, patiare & tempora circum
Intextam madidos violam tibi lambere crineis.
Eminus at ſpecta, cum te oblectabis in illa;
Nam minus illa placet, propius ſi admoveris ori,
Terreſtriq. gravis nareis contingit odore.
Hoc etiam in violis, quod & eſt commune roſarum,
Ingenio potior mirabile repperit uſus,
Vt ſi acreis iuxta cepas & taetra ſeratur
Allia, flos gratum fragantior inde per auras
Contactu ex olido collectum exhalet odorem.
Cauſa latet; cauſam Diuae memorate latentem,
Noſtis enim, nec vos arcana haec celat Apollo.
Cum ratio humanis conando viribus impar

Digitized by Google

Deficit, ignotas currit trans libera metas,
Orgiaq. & ſacros Divûm meditatur amores.
Pergite Pierides. ſciſſo Saturnia caelo,
Furta viri dum ferre nequit, conceſſerat Argos,
Hebe nequicquam abducta & Thaumantide ſecum,
Vixq. diu ad ſuperum poſt inde reuerterat axem.
Interea memores ſervabat Iupiter iras:
Et dum quiſque cupit propriam ſine coniugis uſu
Edere progeniem, cerebro Iovis innuba Pallas
Naſcitur; & placuit cunctis armata virago.
At Iunone ſatus deformi Mulciber ore
Terruit aetherios cetus, natumq. recentem
Auerſata parens mox praecipitavit ab altis
Nubibus. ille cadens volucri per inane rotatu
Volvitur, & terram crus fregit ad Hypſipylaeam.
Vlcus ab hoc natum lapſu ſanieſq. per udam
Putris humum ſerpens late inficit omnia tabo,
Crommyaq. Scorodonq. herbas progignit olenteis.
Fruſtra alijs tentata modis atq. irrita ſemper
Lemnia terra fuit tanto medicina dolori.
Huius ope & tumido Poeantius ictus ab angue,
Dum miſer obſeptam veſtigat veprib. aram,
Convaluit tandem longo poſt tempore, & inde
Pergama fataleis tulit ad peritura ſagittas.
At Deus, ex illo qui vulnere tardius ibat,
Prognatas meminens ſanioſo ex ulcere plantas,
Has amat, his tunſa laſſos incude Cyclopas
Appoſitis reficit Siculo reſupinus in antro.
Inde cibus rapido toſtis meſſorib. aeſtu,
Et qui dura ſecant per opacas robora ſilvas,
Aut rigidam ſtringunt mordaci forcipe maſſam.

Ipſe

Digitized by Google

Ipſe quidem cepas quoties aut allia ſumpſit
Largius, in ſponda Vulcanus ſecubat ima.
Rurſum ubi conſorti ferre oſcula geſtit amicae,
Multos ante dies hac ſobrius abſtinet eſca
Et lutea ſcabros terget fuligine denteis;
Atque ait. ô dilecta tuo Cytherea marito,
Quantum nulla fuit, quid verba levantia curas
Amplexuſq. negas? quid contra brachia tendis,
Suavioloq. manus opponitur improba noſtro?
An nigris inarata nocet frons horrida ſulcis,
Hirſutumve movet longis faſtidia villis
Pectus, & alarum recubans trux hircus in umbra,
Vexataeq. manus ferro atq. labore diurno?
Aſt illae dant tela Iovi, quibus alta patentis
Porta tonat caeli, quibus ille coruſcus acuto
Corda hominum terrore implet, trepidoſq. Gigantas
Deijcit, & late Phlegraeis ſternit in agris.
Anne animae vis aegra macet pulmone ſoluto,
Inviſaſq. dapes redolet, floreſq. roſarum
Et tua quod ſpirant Cypri violaria mavis?
At faxo ut violas & amoena roſaria felix
Alliaq. & cepas inter concordia conſtet,
Illaq. ab his capiant iuxta naſcentia vireis.
Sic fatus, ſimul ambabus violaſq. roſaſque
Per tectum ſpargit manibus lectumq. iugalem,
Quas vada per Stygiae nulli temeranda paludis
Iurabat cepeta inter Trinacria natas.
At Venus inſolita florum dulcedine capta,
Senſit enim, blandum riſit, manibuſq. remotis
Rettulit ambroſios dicentis ad oſcula vultus.

Digitized by Google

Aurigamq. lavit, Lacedaemonioſq. gemellos,
Antecaniſq. pedes rabido latrantis hiatu.
Moxq. per aeſtivum converſo tramite circum
Tangit Iaſonia fixos in puppe rudenteis;
Stelliferiq. means ſpatioſa per atria caeli
Phillyriden Chirona petit, caudaq. nocentem
Scorpium, & adducto ſinuantem cornua nervo,
Et Ganymedei patulam ſecat alitis alvum.
Nunc & ſe cum luna ſilet, caeloq. ſereno,
Callaïcos circum tractus via lactea pandit,
Miratiq. ſtupent homines, quas ducat in oras.
At dea fallaci tandem experrecta ſopore
Vt vidit niveo late ſtagnantia rore
Sidera, ſcitatur cauſſas Atlantide natum;
Gnaraq. laetata eſt; ſed non & laeta, iugali
Illudi toties thalamo per furta mariti.
Dumq. ſedet rogitans, large ſtillantia ſenſit
Vbera nectareum in terras demittere rivum;
Flos unde exortus, lacti qui concolor omneis
Procera ſpecie & viridanti caudice vincit.
Tumq. nova cernens campos albeſcere ſilva
Sic eſt orſa loqui. flos ô pulcerrime, noſtri
Portio, flos terrae, qui non cunabula debes,
Sed caelo & caeli, quae te produxit, alumnae.
Tu vitam ſuccumq. in te poſt funera ſervas,
Nataliq. procul marceſcere creditus arvo
Attollis niveum flexa cervice cacumen.
Flos florum, flos regie, flos Paeſtique Paphique,
Audiat ipſa Venus licet, invidioſe roſetis.
Nec candore Deae, ſit fas, certare recuſes,
Aut foedam metuas irato à numine poenam.

Digitized by Google

Eſt aliquid terras quod gloria noſtra per omneis
Diditur, atq. apicem mundi contingit utrumque.
Iam caeli terraeq. potens regina vocabor.
Hoc furtivorum haut vanum ſolamen amorum
Miſcuit invicti ſuprema potentia fati.
Non mihi iam vacuis nomen tribuatur ab Argis,
Imbraſiave Samo, Sparteq. aut dite Mycena.
Maius Achaemenio, nec mentem ſomnia ludunt,
Surgit ab orbe decus; Perſarum regia Suſis,
Quam medico lambit potabilis amne Choaſpes,
His creſcente locis à planta nomen habebit.
Hinc & ab Eoïs migrabunt grandia campis
Lilia, & exuto, mirum, candore rubebunt,
Oebalidae diſco extincti reſperſa cruore;
Triſtis & ipſe ſuos fletus inſcribet Apollo.
Nec mora. qua celſum pater Apenninus ad auras
Fert caput, & rapida flaventeis torquet arenas
Turbidus Arnus aqua, titulos inſigniaq. inde
Etruſci regina ſoli Florentia ſumet;
Aeternumq. ſui pignus iactabit amoris
Tunc primum Auſonio viſum ſub cardine florem.
Moxq. ex purpureo fulvum vertetur in aurum,
Trans nive canenteis ubi terrae increverit Alpeis,
Et procul à gelidi venienteis limite Rheni
Felici Gallis inſertos omine Francos
His olim auſpiciis terrarum ad regna vocabit;
Sceptraq. non alio poſthac iam flore virebunt.
Italiae reges, Germanis Francia reges,
Saxone permiſtis Anglo dabit una Britannis
Francia; nec leges non ſentiet illius ora
Heſperis; egregios hinc Cyprus, & altera Roma

Accipiet

Digitized by Google

Accipiet dominos, Solimaeq. arx celſa Sionis.
Praecipuum ipſa ſibi ſervabit Francia germen,
Francia magnanimûm foecunda puerpera regum.
Hinc Faramundus atrox; intonſo & crine decorus
Clodio; poſteritas à quo regum uſq. comata.
Iam Catalauniacis caeli furor Attila campis
Terga fuga nudat, Merovaeus & ipſe triumphi
Pars ovat incumbens, praedaq. exultat abacta.
Huic diſpar ſucceſſor erit, qui dictus amica
Fundaſſe imperium in terra. Clodovaeus at ingens
Roboreq. atq. animis radiantia lilia Francis
Lilia tot reges tot parturitura triumphos
In parma oſtendet, ceu lapſa ancilia caelo,
Et geſtanda dabit totumq. ferenda per orbem.
Quid reliquos memorem? veniet poſt ordine longo
Inſignis ſpoliis Teudes Martellus opimis.
Quas ſtrageis dabit ille manu, quot corpora vaſta
Per Ligeris ripas, illo ducente phalanges,
Alitibus caniбuſq. dapes, inhumata iacebunt?
Filius huic Rheni limen, frenabit utrumque,
Exiget & populos Itali potiore ſuperbos
Parte ſoli, externiſq. diu poſſeſſa colonis,
Caenomanis Venetis Senonumq. nepotib. arva
Reſtituet, totoq. Padi dominabitur amne.
Carolus imperium terris aequabit, & obſtet
Tabificus ni livor & invida turba merenti,
Hoc binas Aquilas ſub principe foedera iungant.
Ipſe nigram quatiens nutanti vertice criſtam
Transferet ad Solem faſceis ac ſceptra cadentem,
Ambiguoq. diu ſaevum cum Saxone bellum
Marte geret; ſed ſponte ſua nondumq. ſubactus

Induet ingenua cervice iugum Vitikindus.
Hinc Robertus & Eudo, quib. commiſſa tuendi
Limitis Andini cuſtodia; regis & iſte
Delatos titulos regni curator habebit;
Quos ultro titulis maior deponet adulto
Pupillo; ſed non in fratre modeſtia, non mens
Par erit; ille ſibi regnum implacatus ademptum
Macrebit ſemper deinceps ſemperq. queretur,
Exortis donec turbata motibus aula
Controverſa ſuo tranſcribet iura nepoti.
Hoc regum ſeries nullum interitura per aevum
In genteis late ſe ſtipite porriget omneis,
Atq. maris fluctus, numeroq. carentis arenae
Aequabit cumulos, caeloq. micantia ſigna.
Aſpice ſublimi LODOICVM *è ſede tenentem*
Sceptra manu, & populis condentem iura vocatis.
Haut impar animis, morum gravitate fideque
Maior avo, paßim oppreſſam rutilantia ſigna
Inferet in Syriam, nec victus cedere diſcet.
Sed laevo ceptum repetens conamine bellum
Eruet inviſas Tyriae Carthaginis arceis,
Vicinamq. premens dura obſidione Tunetem
Hoſtib. indomitus morbi contage peribit.
Ille ſuam longa numerans ab origine prolem
Fata recenſebit cunctorum, caelitus ipſi
Hoc datur, atq. imo ſuſpiria pectore ducens
Ingemet, inter ſe laevo cum numine cernet
Aurea collatis concurrere lilia ſignis;
Et mea progenies quid ſtringitis, inquiet, enſeis
Mutuum in exitium, atq. odijs certatis iniquis?
Ponite tela manu, & cognatas iungite dextras;

Vincat & officijs quiſquis pugnabit amicis.
Tuq. prior, noſtro qui nomine clarus haberis,
Atq. Italos inter iuſti cognomine gaudes,
Abſiſte his armis, generumq. monere memento
Ne res committat ſortis variantis in horas
Arbitrio, dubioq. velit ſe credere Marti,
Tranquilla ſed citra Alpeis in pace quieſcat.
Filius haec eadem reputans ſibi dicta, cavebit,
Ne iuvenile decus primiſq. faventia ceptis
Arma calens animis nimio adſectetur amore,
Promiſſiſq. olim plus fidat inanib. aequo,
Quae mors, aut ſubito levitas fruſtrabitur aſtu.
Tu quoq., cui patria quaeſita potentia dextra,
Nec propria virtute caret; Burgundio cui tot,
Ille meus quoq. ſanguis, opes in morte relinquit;
Pone modum, rebus confiſe Philippe ſecundis,
Pone modum votis, nec fratri illude minori.
Bis quanquam ignotas immiſſa eſt claſſis in undas,
Bis noſtro rubuit Atlantica ſanguine Tethys,
Ne nimijs ne propterea ſucceſſib. ardens
Cognati indigna plus iuſto in caede triumpha.
Immodicis aderit nunquam exorabilis Ate,
Humanos apices pedib. quae conterit Ate.
Vana precor, rapidaeq. ferunt mea vota procellae.
Iam Pyrenaeum, iam totas fervidus Alpeis
Atrebatum è campis veniens immittet Iberus;
Securuſq. domi quid agat quid cogitet hoſtis,
Oppida praeſidijs à tergo nuda relinquet.
Quis furor, ô cives, vt bello aliena capeſſas,
Iacturam feciſſe tui? viden' ecce Batavus,
Cui ſeſe foſſa ſat erat valloq. tueri,

Digitized by Google

Invadit vacuos te diſcedente penateis,
Illatoq; vices alternans marte laceſſit.
Protinus & curſum fuſcos intendet ad Indos,
Et Luſitanis tantum ſulcata carinis
Aequora, Cimmeria velox trabe navita verret,
Imperijq. ferox arcana recludet Iberi.
Interea praeſtans animis & fortib. armis
Plus decimoq. gradu noſtra de ſtirpe remotus,
Dijs carus ſuperis & fatis debitus heres
Adveniet; virtus huic omnia pervia fecit.
Murmura lymphatae ridebit inania plebis,
Inſidiaſq. truceis praeſenti numine fallet;
Et coniuratas fortem reſcindere gentem
Heſperiae ſternet iunctas utriuſq. cohortes,
Impavido adverſos ſtans pectore tutus ad ictus.
Irato qualis rupes praerupta profundo
Illiſos frangit magno molimine fluctus
Fronte minax, madidis Auſter cum nubilus alis
Ingruit, & fundo ſpumas ciet Africus imo;
Dant ſonitum longe ſcopuli, & cava litora plangunt.
Cede Philippe, tuis mature & conſule rebus.
Praecipuum reges erga tun' neſcis amorem
Francorum? redde infauſtis in limite captas
Auſpicijs urbeis, & feſſae parce ſenectae;
Quamq. tibi, clavo imperij cum abſcederet olim,
Donavit genitor, pacem concede Philippo.
Quis bellatorem tantum contra obuius ire
Auſit, & ancipitis tentare pericula pugnae?
Ille manu pacata reget, gnatuſq. paternis
Parta armis longum gaudebit pace beatus;
Aureaq. intexens ferrugineis hyacinthis

Lilia

Digitized by Google

Lilia maternos pius inſtaurabit honores;
Sacra antiqua colat tantum rituſq. vetuſtos;
Nec ſe ullo aveli pacto patiatur ab illis.
Longe iniuſtitiam, ſcurrarum examina, fucos,
Mangonum illecebras, ſparſiq. impune cruoris
Per gladiatorum pugnas ac ſaeva duella
Inſanum longe faciat cacoethes ab aula,
Longe & avaritiam; non ſint venalia iura;
Non mercalis honos, pretio non purpura vilis.
Sumptib. ille modum ſtatuat, luxumq. refrenet
Gurgite inexhauſto patrimonia avita vorantem,
Quem quidvis prompta audendi comitatur egeſtas.
Caſta pudicitiam ſeruet domus, alea pernox,
Mentib. heu iuvenum nata alea corrumpendis
Exulet, & quicquid leges prohibetis amicae.
Alma Fides redeat, candor, probitaſq., pudorque,
Qui primus virtutis honos, miſeraeq. per arma
Finib. extorres patrijs civilia Muſae
Antiquas repetant tanto ſub praeſide ſedeis,
Noxiaq. ignavis è mentib. otia pellant.
Diligat ille ſuos, & ſe patiatur amari.
Contemptûs cauſſas, odijq. incendia vitet,
Exemploq. ſuo, cum primum ſceptra capeſſet,
Seruandas nullo doceat diſcrimine leges;
Quiq. aliis maior poenas ac praemia ponit,
Ipſe animi ſibi ius intra penetralia dicat.
Haec puer è teneris ſi primum egreſſus ephebis,
Si iuvenis ſi vir memori ſub pectore condat,
Obſervetq. ſenex, regnabit latius, Indis
Devictos armis quam ſi coniunxerit Afros,
Et totum patrias ſub leges miſerit orbem.

Digitized by Google

Talia praeſaga moriens LODOICVS *amico*
Voce dabat mandata, dabat praecepta nepoti.
At mihi laetifico ſaliunt praecordia motu
Interea, totis miranti regia terris
Spargere odoratum Iunonia lilia florem;
Atq. ſubinde nova ſpecie diſtincta, coronae
Addere ad antiquos etiam imperialis honores.
Conticuit Iuno. Iunonis dicta repente
Pro forib. caeli ſtantes bipatentib. Horae
Eunomieq. Diceq. & ruris amica colonis
Irene ſtabili concordes omine firmant.

PHLOGIS.

Digitized by Google

PHLOGIS.

ANNVA *nunc redeunt violae ſollemnia, Martis*
Menſis abit; laetae Veneris venere Kalendae;
Flos nouus exoritur; violae genus ille, rubore
Flammanti, totumque virens fragranſq. per annum
Collib. incultis, inter dumoſque nemuſque
Surgit, & irriguos cultu transfertur in agros.
Vnde decus flori, nec cognita nomina vulgo?
Quae virtus? dic Phoebe; tuo mihi numine pectus
Aeſtuat, inq. tuos orditur carmen honores.
At tu, quae diri poſt longa decennia belli,
Poſt ciuile nefas, facis otia grata Camoenis,
Arvaq. das pacata coli, cape munera ruris;
Hortorumq. deos mecum venerata potenteis
Vertumnum, Floramq., verecundumq. Priapum,
Francorum votis iam nunc aſſueſce vocari.
Haec quoq. pars noſtri non aſpernanda laboris
Debetur Regina tibi. vos cetera Muſae
Dicite. Cantabricis Aragus qua montib. ortus
Caerula praecipiti deſcendit in aequora curſu,
Biſq. die reflui tumidos maris excipit aeſtus,
Virgo fuit, virgo Heſperia notiſſima terra,

Digitized by Google

Quam pater Oceanus rapta Pyrenide nympha
Suſtulit, & rarae decoravit munere formae.
Iāpetioniden Pyrenis Atlanta parentem
Iactabat, tantae nec vanus originis auctor;
Vlturumq. patrem temerati damna pudoris
Sperabat; iamq. ille faces ferrumq. furori,
Armaq. ſi deſint, fraudem inſidiaſq. parabat;
Aligero cum vectus equo Danaëius heros,
Dum Libyes per haberet iter ſitientis arenas
Gorgonei referens ſpolium haut ſpectabile monſtri,
Advolat ingentis palatia clauſa tyranni
Hoſpitiumq. petit: ſed enim quia fata minantur,
A metuente ſibi tulit hoſpes Atlante repulſam:
Acrior accepta fuit & vindicta repulſa.
Namq. retro verſo fugeret dum corpore limen,
Squalida vipereae procul extulit ora Meduſae,
Cuius ab aſpectu mox ſaxo immotior Atlas
Horruit, & primam amiſit cum voce figuram;
Et nunc, quantus erat, tantus mons factus in auras
Fert caelo ſublime caput, caeliq. micanteis
Impoſitos humeris cum ſtellis ſuſtinet orbeis.
Ergo vbi mutato ſpes patre evanuit omnis,
Vngue genas ſecat immeritas Pyrenis, & aſtra
Queſtib. aſsiduis Divoſq. hominesq. fatigat.
Oceanus ſenſit, qui quanquam laetus amoris
Succeſſu, nimias lacrimas iuſtumq. puellae
Conceptum erepta de virginitate dolorem
Non tulit, & verbis gravidam ſolatur amicis.
Quo tantus tibi, Nympha, dolor? iam comprime fletus.
Si facienda tui fuerat tibi copia cuiquam,
Si flore vtendum, cuius tibi gratia maior,

Aut

Aut potius meritum, quam noſtri, debuit eſſe?
Te facit inſontem vis per me illata. quid ultra
Queſtib. indulges, & tundis pectora palmis?
Crimen amatori veniam concede fatenti;
Non indignus ego venia; & ſum dignus amari,
Quicquid ubiq. vides, & quicquid ubiq. Deorum eſt,
Principium generiſq. ſui incunabula debent
Oceano: ſupero quod Iupiter aethere regnat,
Quod Neptunus aquas, quod Pluto temperat umbras,
Muneris eſt noſtri; nihil eſt mihi ſorte negatum.
Continuo montes porrectos aſpice dorſo,
Queis ſe non Alpe, non pinifer Apenninus
Anteferat, non ſilvoſi iuga ningida Tauri,
Non Atlas pater ipſe, tuum iam nomen habebunt.
Hae tibi primitiae, gratiq. hoc pignus amoris,
Et memoris monumentum animi. nunc quidlibet opta;
Plura feres votis, nec te fiducia fallet.
Nympha refert. quando revocari iniuria nullo
Tanta poteſt facto, atq. oblivia ſola ſuperſunt;
Non ſceptrum nec opes, quid enim tam vile pudoris
Amiſſi pretium, nec dignam crimine multam
Exoptem? da poſſe pati nil corpore foedum,
Da generiq. meo; te ſola haec praemia poſco.
Dixerat. & rata ſint, inquit, quaecunq. rogaſti,
Atq. eadem maneat, quam geſtas, gratia prolem.
Illa memor tantum ſerae decedere nocti
Vmbriferos ſaltus & ponti litora vitet.
Sic fatus, cano abſcedens caput aequore merſit,
Spumanteiſq. udo torſit ſub vertice fluctus.
At plenum novies ubi Luna recurrit in orbem,
Complexu Phlogis ex illo, ſic nomine dicta eſt,

Digitized by Google

Naſcitur, & poſtquam crevit cum virib. aetas;
Crevit & oris honos & Nymphis aemula forma.
Multi illam petiere nurum; Tagus aurifer inde,
Inde & Palladia Baetis praecinctus oliva,
Et Minius, Sicoriſq., & in ortum verſus Iberus.
Parte alia taedas Tarbellicus ambit Atyrrus,
Tarnis, Atax, & Erubris, inexhauſtoq. Garumna
Oceani ſalſas qui gurgite ſummovet undas,
Heſperios inter fluviorum maximus amneis.
Nulli illam flexere proci, flexere hymenaei,
Mente ſed averſa ſtudijſq. addicta Minervae
Aut gracili teretes intendit ſtamine telas,
Qualis Arachneos pervulgat fama labores;
Aut vbi languentis ſubierunt taedia vitae,
Per ſilvas venatur, & interdicta frequentat
Litora, & interdum ſubluſtris tempore Lunae
Inter Hamadryadas ducit per prata choreas.
Saepe parens monuit, vocis memor illa paternae
Vitaret ſilvas ſuſpectaq. litora ponti;
Intutumq. viro melius conſulta pudorem
Crederet, & caſti ſervaret foedera lecti.
Sed putat illa feras & monſtra marina notari,
Et viſco vel captat aveis, vel ludit in hamo.
Nec materna animo reputans exempla, furentis
Vim timet, & ſpreto raptûs incauta periclo
Libera colla negat geniali ſubdere vinclo.
Pronus in occaſum converſo fervidus axe
Fumanteis laxabat equos ſuper aequora Phoebus,
Cum Phlogin ex alto vidit, viſaq. repente
Vritur, & dulceis, ait, haec Peneïdos igneis
Virgo mihi renovat: ſpecies in vtraq. decora;

Digitized by Google

Par oris gravitas, roſeiq. modeſtia vultûs;
Par amor, atq. opto felicior ut ſit in iſta.
Et mirum ſane, meus hic, qui cuncta perurens
Torrida vibrato iaculatur lumine tela,
Virginis in vacuo ſi pectore torpeat ignis.
Experiar. vix deſierat; laſſoſq. diurnae
Quadriiuges ſudore viae ad praeſepia ſolvit
Furta agitans concepta animo, Tethynq. fefellit.
Surgebant dubia iam luce crepuſcula, cum Sol
Nondum abiit, veniente inſtant & nocte tenebrae.
Errat adhuc ſociis Phlogis incomitata relictis
Per loca foeta feris, dumoſq. & ſcrupea teſqua,
Praeteritoſq. aeſtus nocturna temperat aura
Proſpectans decumo candentia litora fluctu.
Tum ſubito greſſum accelerans nil tale paventem
Aggreditur, faſſuſq deum petit oſcula Phoebus,
Atq. ait. ô noſtras virgo ne deſpice taedas.
Captus amore tuo currus undaſq. reliqui,
Et quae me roſeis feſſum complectitur ulnis
Tethyn, & Oceanum patrem Divûmq. tuumque.
Me notum, tibi clara dedit qui lumina, fecit;
Luce mea cernis. quid pulcrius aſpicit orbis
Lampade Phoebea? ſine me cuncta obruta taetris
Squalerent tenebris, confuſoq. ordine rerum
In chaos antiquum tellus caelumq. redirent.
Et calor eſt à luce mea, quo cuncta foventur,
Cuncta trahunt vitam; non eſt ſine vita calore.
Et nunc ipſe tuo Deus haut exurerer igne,
Vivifico per me niſi vita calore vigeres.
Ergo mihi, caeli frueris quod luce, quod aura
Veſceris aetheria, debes. an dura negabis

Quod peto? virginitas adeo tibi viſa Deorum
Coniugio potior? dicentem ac plura parantem
Dicere retro oculos Phlogis averſata reflexit,
Corripuitq. fugam; fugientem Delius acri
Igne furens ſequitur; Phlogidi timor addidit alas:
Gnaraq. praeruptas cauteis atq. invia ſaxa
Trans celeri rapitur curſu, quaeritq. latebras.
Phoebus adeſt; Phoebum quis fallere poſſit amantem?
Quo fert cunq. pedem, tenebris nox cincta recedit,
Obſitaq. arborib. denſis & ſentibus antra
Luce ſua complet; radiis nihil illius obſtat.
Iam caeli medium nox curſu exegerat axem,
Lunaq. dimidio fulgebat ſplendida cornu,
Cum Phlogis abrupto figens veſtigia ſaxo,
Fer dea, dixit opem; ſi te mortalia tangunt,
Eripe me fratri, patriaeq. oracula vocis,
Heu proprio quae certa nimis pro parte periclo
Experior, ſi non quem nos ſperavimus, at quem
Fata volunt, habeant dextro fac numine finem.
Nam fore dicebat mater, ne paſſa quod illa eſt,
Ipſa pati poſſem. mihi morte occumbere certum eſt,
Seu rapter laceris ad ſaxa horrentia membris,
Obrupta ſeu mergar ſubter labente profundo,
Ante pudor quam te violem. miſerere precantis.
Quod pereo in ſilvis, extra quoq. crimina fratris,
Non vacat invidia; hunc oro defende furorem.
Nam patet effugio nuſquam via; mitis amicam
Labenti ſuppone manum. vix dixerat, & ſe
Praecipitem celſo rupis de culmine miſit.
Nec vanae cecidere preces; Dea quippe cadentem
Sublevat, & primo vitae defecta calore

Mem-

Membra novum in florem mutat, qui caule pedali
Iunceus aſſurgit, calathoſq. in vertice pandit
Nomine Cantabricae Latiis notiſſimus herbae.
Illa duplex; inodora per aſpera naſcitur arva
Montoſiſq. locis, humani & neſcia cultus
Sponte ſua ſurgit: ſitienteis inter arenas
Creſcenti lignoſa brevis fibrataq. radix
Annua; graminea huic hirſutiſq. horrida ſetis
Ad ſtirpem folia & denſa pubentia ſilva.
Flos apice in ſummo diſtinctus quinque piloſis
Serratiſq. nitet foliis, ſaturoq. rubore
Grata per haerenteis urit ſpectacula viſus
Vſq. magis; tum vagina nudantur aperta
Albida inaequali nitentia ſtamina caule.
Interiora patent; fundoq. adnaſcitur imo
Omphalos; vnde ſtili ſurgunt in cornua bini,
Rurſus & in terram curva cervice recumbunt.
Montanae radix nigricans & craſſa perennat,
Cauliculiq. rubent; ubi Iunius exit, in auras
Emittit florem. ſunt ex hac gente, quod haſtas
Baccheas ſpecie referant, ſertiq. figura
Confertos thyrſos per ſumma cacumina pandant,
Thyrſides hinc dictae. vis eſt his frigida cunctis,
Si folio vtaris, deſiccandiq. facultas.
Ergo inflammari humores cum corpore primum
Incipiunt aegro, praeſto eſt, biliſq. furorem
Sedat, & immodicos fluxus quoq. ſanguinis arcet.
Hoc genus agreſte ingenio eſt; at mitius illo
Alterum, odorifero quod in hortis flore ſuperbit,
Multiplici facie; ter terno hinc nomine dicta
Planta viget: princeps at eas eſt pancalis inter

Digitized by Google

Oblonga ac paullum ruſa radice, nec unus
Illius è gremio genitali ſurculus exit;
Multa ſed è nodis foliorum enata propago
Proceros lato ramos velut aggere cingit,
Denſa cutem, & ſimili ſibi gramine craßior ipſo,
Et glauco fluctus imitata virore marinos.
Grandior in caulem provecta aetate pedalem
Evadit, quo & ſtirpe magis ſe ſubijcit ima,
Hoc magis & crebris diſtinguitur ardua nodis.
Tandem ad vaginam ventum, cui ſtringit acutus
Denticulis quinque aut bis ter faſtigia mucro.
Protinus hinc Tyrio flos murice panditur ardens
Dimidium latus digitum, totidemq. per orbem
Luxurians foliis: eſt & dilutus in album
E rubido migrat qui degenerante colorem.
Forma homines capti fragranti & floris odore
Concinnam naturae addunt ad munera curam,
Inſinuantq. novas vireis: ergo arte magiſtra
Crevit adulterium, floriq. innaſcitur alter
Igneus, & duplici culmen frondeſcit honore.
Deniq cum ſcrobib. matri detracta ſubactis
Germina mandantur, quo vis magis inſita creſcat,
Caryophylli Indi iacto pro ſemine grano
Aſpirant ſuavem redivivis florib. auram;
Vnde Itali plantae nomen fecere recentes.
Ordine pro varia ſortitae nomina forma
Succedunt aliae; maculis diſtincta cruentis
Aeolis, abranthea, eurytmete, colobanthe,
Porphyrion, ſubpunicea, criſpoq. capillo
Vlanthe, nec non porrecto decolor ungue
Hypſiceros, aceraea: nec idem cultus in illis.

Agreſtis

Agreſtis ſeritur: depactis altera truncis
Obruitur terra, caudaq. furente Leonis
Nodoſa in virideis attollit brachia ramos,
Luxuriatq. comis, grauidoq. cacumine nutat,
Praeteritos ſuperans laeta ubertate labores.
At ſi cura novum formae decus addere partae,
Converſo ſemel atq. iterum renovabitur anno.
Nam quater arenteis ſi dum metat aeſtus ariſtas
Expectes, fibris iam dureſcentib. aevo,
Tabidus exhauſto macreſcet caudice truncus.
Diſsidet agreſti folio quoq. cognita virtus
Floris odorati: radicis quippe reſectae
Seu folij nondum vis explorata peritis.
Natura huic calida, & pellendis apta venenis,
Robur & ad cordi faciendum eſt utilis aegro.
Deliquiis animi vertiginibuſq. medetur:
Oppreſſum exhilarat cerebrum, morſuſq. nocenteis
Non ſolum ſumptus curat, ſed partibus ictis
Adpoſitus, vireiſq. ſuas commiſtus aceto
Servat ad aeſtivi decoctus lumina Solis.
Impatiens hiemis cella occultatur opaca;
Sed non defenſo violentae à frigore brumae
Huic à mure minus manet inſidiante periclum.
Vnde amor aut odium potius, memorate Camoenae.
Sminthies, ut perhibent, deducta colonia Creta,
Atq. adeo Teucri litus tenuere propinquum,
Qua pingueis tenui campos rigat amne Scamandrus,
Et Phrygios patrio ſignarunt nomine montes.
Heic ubi Tros iuuenis, molli dum ludit in herba,
Protinus armigero correptus ab alite magni
Siſtitur ante pedes Iovis & Dijs pocula miſcet.

Heic & Dardanius paſtor Simoëntis ad undas
Oſcula formoſae Veneri libavit, & inde
Editus Aeneas fama ſuper aethera notus.
Quinetiam gratum ſervans ſub pectore vulnus
Dilectae fruſtra Phlogidos Thymbraeus Apollo,
Addita miratus priſcae nova moenia Troiae,
Ad Troiam dignos meritis inſtaurat honores.
Cumq. peregiſſet nuper per Achaïdas urbes
Pythia, virginea redimitus tempora lauro,
Heic Phlogia inſtituit. cetu pia turba frequenti
Vndiq. conveniunt: Deus ipſe intonſus amico
Flore comas nectit, ſacriſq. operata iuventus
Inde novis gaudet crineis ornare coronis.
Soli riſerunt myſteria tanta profani
Sminthies, accenſa fervens quos protinus ira
Per cava repenteis in mures vertit Apollo:
Qui ſive illecti grati dulcedine fructus,
Sive odium memores ob poenam ſuſcitat iras,
Nunc florem & truncum non unquam arrodere ceſſant,
Sminthius hinc Aſiae vicina per oppida dictus
Funditus extinctis populis celebratur Apollo:
Indiciumq. rei firmandae hoc inſuper addunt,
Plurima ſint tota quod Troade Sminthia terra,
Sminthies & mures vernili voce ferantur:
Idq. Scopae effigies opus admirabile dextrae
Vicino Chryſae multis conſpecta ſacello
Arguat, in cuius cippo mus parvulus imo
Marmore de Pario pedib. ſubſtratus adhaeret.

TERPSI-

TERPSINOE

AD ILLVSTRISS. V. FRANCISCVM A IOVSA S.R.E. CARDINALEM.

PROMISSO *fatis & Diis à principe caro*
Dictus adeſt menſis. laetum Polyhymnia carmen
Suffice. liventes pendent in vitibus uvae,
Et feſcenninos poſcit vindemia luſus.
Tuque adeo ſacri princeps, Franciſce Senatus,
Populea cui verſat aquas proiectus in umbra
Eridanus, Tiberiſq. ſuas, cui plaudit amica
Longe adventanti è patria rerum arbitra Roma,
Et ſeptemgemini demittunt culmina colles.
Quem modo, nec tanti vileſcet gloria facti,
Henrici magni auſpiciis iuſſuq. profectum
Vrbs Venetûm late Hadriacas regina per undas
Experta eſt aequum turbata pace ſequeſtrem;
Hunc etiam mecum quaeſo decurre laborem.
Quae plantae facies; unde ortus, & inſita virtus
Expediam; ſive haec ſampſuchus, amaracus, aut quam
Nunc maioranam paſſim dixere vocantes.
Sed ſeu ſampſuchus, ſeu mollis amaracus, aut nunc
Maiorana, novo dicatur nomine deinceps

Digitized by Google

Terpſinoe. qua plebe potens opibuſq. ſuperba
Litore in Euxini iacet Heraclea profundi,
Plena cruore domus, & diris foeta tyrannis
Aula fuit: ſcelere ante alios immanior omneis
Thrax Cotys heic furiis longum graſſatus avaris
Exhauſit miſeram repetitis caedib. urbem.
Vnde ſibi metuens maturus Origanus aevo,
Cui multo pretioſa auro congeſta ſupellex,
Corripuit cum prole fugam, raptaq. bireme
Aegaeis trepidus fortunas credidit undis,
Ac tandem Paphias vento defertur in oras.
Vxore ex Maro ſpecie pulcerrima proles
Huic genita eſt, Sampſuchus, Origanis, atq. ſororem
Terpſinoe forma vincens atq. arte canendi.
Heic ſedes electa ſeni. Venus hoſpite gaudet,
Et patri & gnatis, riguos dum forte per hortos
Marmoreum fert laeta pedem, ſe ſaepe videndam
Praebuit, & grata vocis dulcedine capta eſt.
Interdum citharae, dum vox alternat, eburnae
Sampſuchus digitos, interdum & Origanis aptat.
Terpſinoe canit erranteis per prata Napaeas,
Et quae ſurgentis Phoebes ſub lumina gaudent
Chaoniam feſtis quercum luſtrare choreis,
Et Pityn ante alias. Boreas Maeoticus illam,
Illam glandifera veniens Pan magnus & ipſe
Viderat Arcadia. viſa caluere puella
Protinus, & rapidis arſerunt ignibus ambo.
Pan ebuli baccas & grandia lilia dextra
Quaſſabat. riſit virgo Rhodopeïa riſu
Faſſa placere Deum. Boreas incanduit ira,
Vindictamq. parat, violento & turbine prenſam

Raptat

Digitized by Google

Raptat, & ad gelidi raptatam ſaxa Lycaei
Frangere dum totis connixus virib. optat,
Affuit auxilio Pan, rivalemq. feſellit;
Pallentemq. metu miſeram cognomine mutat
Arbore, & ex illo gratum teſtatus amorem
Hirſutos pinu crineis precingit acuta.
Illa ſed ultoris neq. nunc oblita furorem,
Excuſſas quotiens Aquilo diverberat alas,
Ingemit, & lacrimas oleoſo cortice ſudat.
Poſt Pityn eſt & dicta Elate; compeſcere linguas
Exemplo monitae, & ſervare arcana Deorum
Diſcite. lanigeros patrij paſcebat in Oetae
Monte greges Dryope vicinis cognita Nymphis.
Huius ab aſpectu concepit in oſsib. ignem
Cynthius, &, tenera Dryope dum ludit in herba,
Nunc teſtudo pedem greſſu contingere pigro
Geſtit, nunc auro rutilantem verſus in anguem
Innocuo flectens ſinuoſa volumine terga
Serpit, & incautae gremio ſe lubricus infert.
Laeſa Dei nimium ſero Sperchias amorem
Inſidiaſq. nocens alieno crimine ſenſit,
Occurſuſq. hominum fugit inſolabilis ulli.
Fleverunt Dryades, poſt rapti & damna pudoris
Quae prius haeſit adhuc adamatae cura puellae:
Et poſtquam partu gravidam Lucina levavit,
In ſaltus rapuere ſuos, alnoq. repente
Pro Dryope fontis in margine ſurgere iuſſa,
Mortali fecere novam de corpore Nympham.
Hac ſatus Amphiſſus Divis ſacraverat aedem,
Remq. tegi ſilvis, hominesq. latere volebat.
Et iam turba loco ſacros inſtaurat honores,

Digitized by Google

Iam curſu certare & praemia ponere gaudet.
Non tulit hoc Elate, fraudis quae gnara dolique
Garrula Apollineos paſsim vulgavit amores,
Suppoſitamq. alnum, Dryopenq. per avia raptam;
Iratas habuitq: Deas; percuſſaq. laevo
Numine vera arbos pro falſa redditur alno,
Aequali patulos quae porrigit ordine ramos,
Aeriiſq. iugis deſcendere ſaepe iubetur,
Et ſalſos panda fluctus tentare carina.
Sors melior Ciſsi. puer heic dilectus Iāccho,
Saltanteis Satyros imitari natus, & omneis
Exprimere ingenij iactato corpore motus.
Ergo dum biforis raptus raucedine buxi
Nunc caput in ſublime rotat validoſq. lacertos,
Nunc & terrifica praeceps vertigine fertur,
Concidit exanimis. fatum miſeratus acerbum
Exſuvias cari genitus bis Liber amici
Flexipedem in fruticem vertit, qui nomina ſervat,
Pampineaſq. ſuis viteis complexib. ambit.
Nec minus Actaeae graviter tulit innuba Pallas
Myrſinidos caſus. ſtadio non currere aperto,
Non Lacedaemonia pectus nudare palaeſtra
Promptior ulla fuit. iudex quoq. ſaepe ſedebat
Praemia iuſta ferens dignis, aliiſq. negabat.
Vnde illi ſtructae inſidiae, tandemq. nefanda
Fraude intercepta eſt. in odoram protinus exit
Corpus humi ſtratum non uno vulnere plantam.
Nomen adhuc remanet; primos tota Attide terra
Cui Dea poſt oleam deferri iuſsit honores.
Anne roſae memorare novos nunc inſuper ortus
Eſt opus? in caeli convivia lauta theatro

Stru-

Struxerat, & Divos menſa accipiebat eadem
Iuppiter. Idaeo puer heic in vertice raptus
Implebat cyathos, & pulcra Triveſperis uxor.
Affuit ales Amor, qui poſt bellaria lecto
Deſilit, & Clario cepit cantante choreas
Ducere; dumq. agili roſeum puer undiq. verſat
Mobilitate latus, ſummis vas nectare plenum,
Vas auro caelatum & grandi pondere vaſtum,
Evertit pennis. celſo defuſus Olympo
Labitur aeternus liquor. at Berecynthia mater
Non tulit in terris caeleſtia dona perire,
Progenuitq. roſas, quarum fragrantia caſu
Puniceuſq. color cauſſam contraxit ab illo.
Deſierat virgo. reſpondent undiq. ſilvae,
Idaliumq. nemus; tenerorum mater Amorum
Terpſinoës cantus nutu Venus alma probavit.
Ardet Atlantiades, qui poſt carecta latebat,
Imperiis nuper Iovis aethere miſſus ab alto,
Vt Veneri mandata daret; diuturnaq. longae
Tentamenta morae non pertulit, atq. rapinam
Impatiens magno potiorem duxit amori.
Ergo humeris pedibuſq. aptat Cyllenius alas,
Involat in miſeram, raptamq. per aëra vexit.
Illa gemens, fruſtra fer opem Venus aurea, dixit,
Auxilium fer uterq. parens; vox ultima tandem,
Cum ſpes nulla ſuper maeſtas pervenit ad aureis,
O frater longum, ſoror ô dilecta valete.
Septem continuos haeſere in litore ſoles
Et pater & genitrix cum prole ſuperſtite, ſerae
Nec meminere illo decedere tempore nocti,
Impaſti inſomnes. tandem tabeſcere membra

Digitized by Google

Ceperunt; vox ipſa fugit; non ora genaeque,
Non oculis acies; & erant ut ſanguine iuncti
Senſim in gentileis abierunt brachia ramos,
Qui titulum & prima retinent ab origine vireis.
Interea facto exultans trans aequora raptor
Carpit iter, claraſq. Aſiae praeter volat urbes,
Librato vitans caeleſtia corpore templa,
Et Iovis in blandos ſuſpectum numen amores.
Aërij tandem curſus ſuſpendit habenas,
Frigida Threïciam qua Cyzicus aſpicit arcton,
Atq. Propontiaca rapidum mare clauditur iſthmo,
Et praedam molli feſſus deponit in acta,
Blanditiaſq. facit. pudor an timor inſit in illa
Maior in ambiguo eſt. rabies ſucceßit utrique
Atq. dedit vireis. per ego hanc, Caducifer inquit,
Evoco qua maneis Orco, qua triſtia mitto
Pallenteis animas Erebi ſub Tartara, virgam,
Addico tibi me conſtanti foedere amantem.
Excute corde metus, procul exue mente pudorem,
Qui tibi virgo nocet, atq. utere flore iuventae:
Et niveo his dictis circundat brachia collo,
Vimq. minax verbis praeſentem intentat omißis.
Illa manu pugnat contra, zonamq. ſolutam
Clam duplici ſtringit nodo, partemq. canoras
Ad fauceis nectit, partem pede pendula preßit;
Inter & amplexus luctantis & oſcula tandem
Incumbens proprio cervicem pondere rupit.
Ereptam doluit nec-opina morte puellam
Accuſatq. moras Maia Garamantide natus
Segnitiemq. ſuam, quod non praeverterit ictum;
Conatuſq. Deum perpetrataeq. rapinae

Poeni-

Digitized by Google

Poenituit. ſed quis tam dirum in virgine robur
Credere, quis tantum potuit ſperare furorem?
Ergo agitans animo ſubiti ſolatia luctus
Contactum virga corpus transformat in herbam.
Multiplici virtute nec uno nomine notam.
Ceſpitib. ſummis numeroſo germine radix
Luxurians proſerpit. ab hac denſiſsima ſilva
Pullulat, & grandes quadrato caudice trunci
Subrubidi & denſa ac molli lanugine tecti,
Lignoſi ſolidi, crebris caulemq. per omnem
Diſtincti nodis. hinc orbicularia bina
Panduntur folia obtuſo mucrone, ſed illa
Semiſſem digiti ſpatio, cum maxima, recto,
Maxima tranſverſo vix exceſſere trientem.
Tum ſuper in varias tendentia brachia partes
Vertice nutanti incumbunt: faſtigia ſumma
Vndiq. compacti tres inſedere corymbi.
Qualis lamellis per mutua nexa iugatis
Lorica hoſtili pectus defendit ab ictu.
Quattuor ordinib. ſurſum foliacea verſis
Sic apicem ſtringens viridantem ſcandula cingit.
Continuo hinc albi turgentia ſemine multo
Per latera erumpunt facto velut agmine flores,
Corniculati inſtar tubuli; per quattuor ipſi
Secti itidem folia, inter quae ſpatioſius unum
Parte ſui media naturae vulnere ſciſſum eſt.
Tum ſtilus exeritur bifidus. qui ſtamina quaerit,
Haec acie ſollers oculorum indaget acuta.
Hactenus illa meos fallunt nam tenuia viſus.
E genere hoc etiam Praſina eſt. ſed ſtamina in imo
Certa patent, cauliſq. toroſior, ipſaq. rurſus

Digitized by Google

Huic folia umbriferum maiora cacumen opacant.
Amplius & folium Polia ac porrectius edit,
Denticuliſq. horrent imae canentib. orae,
Cetera Terpſinoae ſimilis. nunc accipe quantis
Et quib. innata morbis virtute medetur.
Anguineos contra morſus hinc certa petuntur
Praeſidia, adverſus peſteis ac taetra venena;
Sive ea viſcida ſunt, multumq. trahentia limum,
Craßitie nimia ſeu frigiditate nocebunt.
Qualia ſunt inter nati teſqua horrida fungi,
Gypſus, & occulto ſuſpecta papavera ſucco.
Atterit humores frangit tenuatq. tenaces;
Incidit pituitam, & tuſſeis ſolvit anhelas,
Viſcida ſi vel ſpiſſa lues praecordia vexat;
Vimq. in ventriculo fovet, intenditq. calorem.
Saepe ſalutari ſuffimine & illius aegri
Angina fauces iam conſtringente iuvantur.
Cedenteis preſſo digito albenteiſq. tumores
Terpſinoe diſſolvit, & albo corpore aquoſos
Langores ſiccat. nec non ad balnea prodeſt
Decoctum ictero folium, & cum verminat artus
Per tremulos prurigo, & mordicat extima lichen.
Vtiliter vomitum quoq. conciliantib. illa
Miſcetur, bilemq. per infima deijcit atram.
Praeterea ad morbos muliebreis plurima confert.
Suppreſſos menſeis ciet, à partuq. recenteis,
Cum ſalit inſanoq. uterus convellitur aeſtu,
Adiuvat, & matrum furialia tormina ſedat.
Quin etiam heredum ſpes importuna moratur,
Et recreat ſterileis tumefacto ventre maritas
Fecunda renovans deſertos prole penateis.

Inde

Digitized by Google